Balatonalmádi Város Alpolgármestere
8220 Balatonalmádi, Széchenyi sétány 1.
Telefon: 88/542-410 Fax: 88/542-493

Szám: 2/723-11/2022.

ELŐTERJESZTÉS
a Képviselő-testület 2022. május 26-i ülésére

Tárgy: Balatonalmádi Város Önkormányzata szociális szolgáltatástervezési koncepciójának elfogadása

Tisztelt Képviselő-testület!

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló többször módosított 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92.§ (3) bekezdése értelmében, a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében – a jogszabályban meghatározottak szerint – szolgáltatástervezési koncepciót készít. Amennyiben a települések egyes szociális feladataikat társulás keretében látják el, e szolgáltatások tekintetében a szolgáltatástervezési koncepciót a társulás készíti el.

Balatonalmádi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 282/2004.(X.28.) határozatával elfogata. 2007. évben létrejött a Balatonalmádi Kistérségi Többcélú Társulás, amely keretein belül a szociális és gyermekjóléti feladatok ellátására alakult a Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás. Ennek alapján a szolgáltatásokat nyújtó – korábban önkormányzatunk által fenntartott – Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ fenntartója a megalakult intézményfenntartó társulás lett. A Kelet-Balatoni Kistérség Többcélú Társulás Tanács a 41/2009.(VII.7.)Kgy. határozatával jóváhagyta a szociális szolgáltatástervezési koncepcióját. Ezt figyelembe véve Balatonalmádi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 177/2010.(VI.24.)Öh. határozatával Balatonalmádi Város Önkormányzat szociális szolgáltatástervezési koncepcióját hatályon kívül helyezte.

A Szociális Intézményfenntartó Társulás 2013. június 30. napjáig működött, majd 2013. július 1. napjától – jogszabályi változások következményeként - az önálló jogi személyiségű Balatonalmádi Szociális Társulás jött létre. A szociális és gyermekjóléti feladatokat – jelenleg is – a Társulás által fenntartott Gondos Panni Család- és Gyermekjóléti Központ és Szociális Szolgálat végzi. (2016. előtt Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ néven, 2016-2021. között Balatonalmádi Család- és gyermekjóléti Központ és Szociális Szolgálat elnevezéssel.)

Az előterjesztés elkészítését aktuálissá tette, hogy Balatonalmádi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete döntött arról, hogy a Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése TOP Plusz 3.3.2-21 kódszámú pályázati felhívásra pályázatot kíván benyújtani.

A koncepció előkészítése során a megkerestünk Szolgáltatókat (Gondos Panni Család- és Gyermekjóléti Központ és Szociális Szolgálat, SINOSZ Veszprém Megyei Szervezete, Hajmáskér-Sóly református Társegyházközség Gondozói Szolgálata, BOMEDIC'99 Bt, EFI, Védőnői Szolgálat, MOVE Nonprofit Közhasznú Zrt, Veszprém Megyei Kormányhivatal Balatonalmádi Járási Hivatal, Magyar Vöröskereszt Várpalota Térségi Összevont Szociális Intézménye stb.) annak érdekében, hogy részletesebb helyzetképet kapjunk a jelenleg biztosított szolgáltatásokról. Sajnos nem minden megkeresett szervezet nyújtott segítséget az előkészítés során. Véleményünk szerint, az elkészített koncepció segítséget, munkaanyagot nyújthat a Balatonalmádi Szociális Társulás szolgáltatástervezési koncepciójának elkészítéséhez, amely a társulás által ellátott településeken tekinti át azokat a koncepcionális kérdéseket, amelyek a szolgáltatásfejlesztés valós szükségleteinek irányait veszik számba, valamint az időbeli, rövid, közép- és hosszútávú fejlesztéseket teszik tervezhetővé, eloszthatóvá a különböző – e téren feladatot vállaló – intézményi, szervezeti szereplők között.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni, a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjék.

Balatonalmádi, 2022. május 18.

Balatonalmádi Város Alpolgármestere * 1. *

Pandur Ferenc
alpolgármester

1. Melléklet: Balatonalmádi Város Önkormányzat szociális szolgáltatástervezési koncepciója

A döntés meghozatala **egyszerű** többséget igényel.
Az előterjesztést készítette: Göndöcsné Sashegyi Csilla osztályvezető
Az előterjesztést tárgyalta: Humán Bizottság

Határozati javaslat
Balatonalmádi Város Önkormányzata
Képviselő-testületének
.../2022. (...) önkormányzati határozata

a Balatonalmádi Város Önkormányzata szociális szolgáltatástervezési koncepciója elfogadásáról

Balatonalmádi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megtárgyalta a „Balatonalmádi Város Önkormányzata szociális szolgáltatási koncepciójának elfogadása" című előterjesztést és az alábbi döntést hozza:

1. Balatonalmádi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a szociális szolgáltatástervezési koncepcióját elfogadja.
2. A Képviselő-testület felkéri az Alpolgármestert, hogy döntéséről – a határozat és a koncepció megküldésével – tájékoztassa a Balatonalmádi Szociális Társulás Társulási Tanácsát.

Felelős: Pandur Ferenc alpolgármester
Hivatali felelős: Göndöcsné Sashegyi Csilla osztályvezető
Határidő: 2. pontban: 2022. május 30.

Balatonalmádi, 2022. május 26.

Pandur Ferenc sk.
alpolgármester

dr. Gáspár-Fekete Judit sk.
jegyző

Szociális szolgáltatástervezési koncepció

BALATONALMÁDI

Balatonalmádi Város Önkormányzata

szociális szolgáltatási feladataira

2022.

Tartalom

Szociális szolgáltatástervezési koncepció 1

Balatonalmádi Város Önkormányzata szociális szolgáltatási feladataira 2

I. Bevezetés 3

I.1. Alapelvek 5

I.2. Értékek 6

I.3. A szolgáltatástervezési koncepció feladata 7

II. Balatonalmádi város általános helyzetképe 8

III. Balatonalmádi Város szociális szolgáltatásai 20

III.1. Kötelezően ellátandó alapszolgáltatások 20

III.2. Ellátási kötelezettség teljesítésének helyzete 21

A szociális szolgáltatást nyújtó intézményünk fejlődésének történeti áttekintése 21

III2. A Szolgáltató által ellátott alapellátások körébe tartozó alapszolgáltatások Balatonalmádi település közigazgatási területén 24

Étkeztetés (szociális étkeztetés) 24

Házi segítségnyújtás 25

Családsegítés 26

Nappali ellátás: Idősek klubja 27

IV. Szociális jövőkép, a város koncepciójának megvalósulása 30

IV.1. Az igényekhez igazodó fejlesztés szükségessége, irányai 30

IV.2. A feladatok és a fejlesztési irányok közül az alábbi intézkedéseket emeljük ki: 30

IV.3. A koncepcióba foglalt feladatok végrehajtása nyomán várt eredmények: 32

V. Záró gondolatok 33

VI. Záró rendelkezés 33

I. Bevezetés

A jogállamiság elve alapján az Alaptörvény (Magyarország Alaptörvénye, 2011. április 25. – a továbbiakban: Alaptörvény) deklarálja az állampolgárok szociális biztonsághoz való jogát. („Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékosság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult." (XIX. cikk (1) bek.) Az Alaptörvény szerint Magyarország a szociális biztonságot a rászorulók esetében „a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg." (XIX. cikk (2) bek.) A garanciális szabályok között azonban a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt helyez az állami szerepvállalásra és egy erőteljesebb szabályozási felelősségre. („Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja." (XIX. cikk (3) bek.) Az intézményesült segítés alapvető szabályait a szociális ellátások területén *A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokól szóló 1993. évi III. törvény* (továbbiakban: Szoc.tv) tartalmazza, melynek célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

A Szoc.tv 92. § (3) bekezdése szerint a legalább 2000 lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. *A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCSM. rendelet* (a továbbiakban: Rendelet) 111/A. § (5) bekezdése alapján a szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat, illetve a társulás kétévente felülvizsgálja és aktualizálja.

A Rendelet 111/A. § (1) bekezdése meghatározza azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a koncepciónak tartalmaznia kell.
Ezek a következők:
- a lakosságszám alakulása, a korösszetétel, a szolgáltatások iránti igények,
- az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzete, ütemterv a szolgáltatások biztosításáról,

- a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatai, az esetleges együttműködés keretei,
- az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségessége,

A koncepció célja, hogy Balatonalmádiban a szociális szolgáltatásoknak egy olyan rendszere jöjjön létre, amely a szolgáltatók kölcsönösen hasznos együttműködésén nyugszik, összehangoltan, koordináltan működik. A minőségi és differenciált szolgáltatások középpontjában az egyén és a szükséglet áll, ami bizonyíték arra, hogy azok egyénre szabottak, adekvát segítséget nyújtanak, a rászorulók számára a szolgáltatások széles körben hozzáférhetőek.
A szolgáltatástervezés során szükséges a jövőkép megalkotásakor egyfajta *paradigmaváltás*, amely széles körből becsatornázott (intézményi, civil, egyházi szervezetek, magánszemélyek, igénybe vevők fórumai) és a lokális közösségek valós szükségleteiből merít.

Jelen koncepció tárgya tehát a város szociális helyzetének és ellátó rendszerének statisztikai mutatókon alapuló bemutatása és elemzése, az ezeken alapuló innovációs irányvonalak meghatározása, prioritások felállítása. Az anyag a szociálpolitika hatáskörébe tartozó problémákat, jelenségeket, a városi szociális intézményrendszert és ellátásokat vizsgálja.
A szolgáltatástervezési koncepció középpontjában szociális törvény hatálya alá tartozó szolgáltatások állnak. Csak szükség szerint, érintőlegesen említjük a szociálpolitika fogalomkörébe tartozó pénzbeli vagy természetben nyújtott ellátásokat, vagy a munkanélküliség, egészségügy kérdéseit, miközben a város szociális ellátásáról való gondoskodás eddigi eredményeit részletezzük, a törvényekben megfogalmazottak és a város lakossági szükségletei szempontjából.
Fontos megjegyezni, hogy a szolgáltatástervezési koncepció megvalósításának csak első lépése a koncepció egyszeri kidolgozása és elfogadása. Folyamatos tervezésre van szükség a célok és az eszközök változó körülményekhez való igazításában. Ebben a folyamatban kulcsfontosságú az ellátásokban résztvevők, az ellátásban dolgozók, a döntéshozók és a városi szociálpolitikai kerekasztal párbeszéde.
A koncepció elfogadását követően figyelmet kell tehát fordítani a folyamatos tervezésre és a stratégia menedzselésére mind a hivatali, mind az intézményi struktúrán belül. Az

elképzelések megvalósítása az alapvető feltételt jelentő eszközök és a hatékony intézményrendszer kiépítése erősen függ a politikai és társadalmi szituációtól.

A szolgáltatások fejlesztésében két alapvető érték között kell egyensúlyt teremteni:

→ szolidaritás, méltányosság: a leszakadó társadalmi csoportok támogatása, felzárkóztatása, feszültségek mérséklése

→ hatékonyság: a szolgáltatásokat az igényekhez maximálisan alkalmazkodó optimális irányba állítani

Azokat a fő irányokat tartjuk továbbra is szem előtt, amelyek elérésére ezidáig is törekedtünk, azaz a meglévő intézményeink tárgyi és személyi feltételeinek fokozatos megteremtését a jogszabály előírásoknak megfelelően, továbbá a városunkban felmerülő lakossági szükségletek kielégítését, amelyek igazodnak az egyes célcsoportok, speciális helyzetének és igényeihez, azaz a szükségletek és a szolgáltatások egyensúlyának megteremtését.

Törekedni kell a szektorsemleges (állami, önkormányzati, egyházi, civil) együttműködés fejlesztésére, adott kérdésben hálózat építése, továbbá a szakmák, ágazatok közötti együttműködésre (szociális, egészségügyi, oktatási, foglalkoztatási), a források ésszerű használatára a problémák tartós megoldás érdekében.

Törekedni kell a szociális munka, szaktudás és értékek következetes érvényesítésére, a társadalmi igazságtalanságok és egyenlőtlenségek mérséklésére.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti kötelezettségnek eleget téve a Képviselő-testület 2018-ban megalkotta, majd 2020. évben felülvizsgálta, és 2022. évben ismételten felülvizsgálja a Balatonalmádi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programját (továbbiakban: HEP) A vonatkozó jogszabály kimondja, hogy minden koncepciónak, összhangba kell kerülnie a HEP-pel.

I.1. Alapelvek

- Minden rászoruló számára biztosítani kell a törvényben rögzített jogainak érvényesítését. Balatonalmádi Város minden lakójának joga van az emberhez méltó életre, mindenki számára biztosítani kell a szociális minimumot.
- Az ellátást igénylők - nemre, vallásra, nemzeti, etnikai hovatartozásra, politikai vagy más véleményre, korra, a cselekvőképesség hiányára vagy korlátozottságára, fogyatékosságára,

születési vagy egyéb helyzetére tekintet nélkül - jogosultak igénybe venni a szociális szolgáltatásokat és ellátásokat. Balatonalmádi város Önkormányzata elutasít mindennemű előítéleteken alapuló hátrányos megkülönböztetést.

- A helyi szociálpoltika elsődleges feladata a védelem, amely egyaránt jelenti az egyén, a család, a köz és a helyi társadalom védelmét. Az önkormányzat szociálpolitikája a helyi társadalom zavartalan együttélését, működését szolgálja. A szociális szolgáltatások és ellátások fókuszában az ember, az egyén, a közösség, a család áll.
- Az önkormányzat és a szociális intézmény feladata az ellátást igénylő lakosság szociális jólétének megteremtése, figyelembe véve az önkormányzat felelősségének korlátait és mértékét.
- Az önkormányzat kiemelt feladata az egyenlőtlenségek mérséklése, a szociális biztonság megteremtése és a szegénység okozta nehézségek enyhítése.
- Az ellátások biztosításakor a megfelelő bánásmód, a gyors és hatékony ügyintézés alapkövetelmény.

I.2. Értékek

Az értékek gondolkodásunk, cselekedeteink iránytűi, amelyek különféle jelenségek megítélésében nyújtanak segítséget, befolyásolják világnézetünket, döntéseinket, áthatják erkölcsi felfogásunkat. Értékek, amelyeknek érvényesülniük kell a helyi szociálpolitikában, a szociális szolgáltatásokban és ellátásokban.

- Az önkormányzati szociálpolitikának a szociális biztonság megteremtésére kell törekednie annak érdekében, hogy senki ne szenvedjen szükséget, illetve a szükséget szenvedők ne maradjanak ellátás nélkül.
- Az önkormányzati szociálpolitikának törekednie kell a relatív biztonság igényének érvényre juttatására is, vagyis arra, hogy valamilyen társadalmi „kockázat" bekövetkeztekor, szociális szükséghelyzetben az egyén, a család életszínvonala – lehetőség szerint – ne süllyedjen túlságosan nagyot.
- Az önkormányzati szociálpolitikában erősíteni kell a szociálpolitikai beavatkozások preventív jellegét annak érdekében, hogy megelőzzük, megakadályozzuk az olyan „rossz" helyzetek, szituációk kialakulását, amelyeknek a későbbiekben negatív következményei lehetnek. A szociális szolgáltatások és ellátások az utólagos korrekcióra, a megbomlott szociális egyensúly okozta kár(ok) enyhítésére hivatottak, illetve az eredeti állapotot próbálják meg visszaállítani.

- A szociális szolgáltatásokat és ellátásokat differenciáltan kell nyújtani annak érdekében, hogy mindenki olyan szolgáltatásban és ellátásban részesüljön, amit szükségletei indokolnak, a jogosult ott kapja és attól a szervezettől a támogatást, ahol számára ez legjobban megfelelő, a humanitás követelményét szem előtt tartva. Fontos azon kritériumnak való megfelelés, hogy az ellátás minden esetben egyénre szóló legyen.
- Az önkormányzati szociálpolitika a teljes körű társadalmi integrációt segíti elő, azt erősíti. Mellőzi a szegregált megoldásokat, amennyiben mégis ennek alkalmazására kényszerül, tényleges választási lehetőséget biztosít az érintetteknek, illetve családtagjaik számára.
- A hatékonyság és a hatásosság az önkormányzati szociálpolitikának két meghatározott alapkövetelmény. A hatásosság elvéből fakadóan a jogosultak lehető legnagyobb körének kell hozzájutnia az ellátásokhoz, illetve szolgáltatásokhoz. A hatékonyságból következően a rendelkezésre álló racionális erőforrás felhasználásának a valóban rászorulókat kell hathatósan segítenie.

I.3. A szolgáltatástervezési koncepció feladata

A szolgáltatástervezési koncepció feladata, hogy pontosan rögzítse és kijelölje:

- Azokat a területeket, amelyeket az önkormányzati szociálpolitika befolyásolni kíván,
- Azokat a lakossági szükségleteket, amelyek kielégítését az önkormányzat saját felelősségkörébe utal,
- Azokat az értékeket, amelyek alapvetően meghatározzák és irányítják az önkormányzati szociálpolitikát,
- A szociális ellátások keretében kialakítandó eszközrendszert (intézmény, szolgáltatások, belső szakmai koordináció),
- A fejlesztési szükségleteket és célokat, azok elérésének lehetséges alternatíváit, valamint a végrehajtás lehetőségét.

A városi szociálpolitika **ismert és kiemelt célcsoportjai**:

A szociális gondoskodás, és szociális ellátások iránti szükségletfelmérés egy-egy célcsoportra irányítottan részlegesen történt csak meg, illetve a területen működő állami, önkormányzati, egyházi és civil feladatellátók által érzékelt szükségletek mentén kerültek meghatározásra. Ezek az ellátási körök:

- **Időskorúak**, e körön belül is az egyedülállók, és azok a családok, ahol **demens** személy gondozását biztosítják, akik a város sajátosságai alapján általában családi

házat tartanak fenn alacsony nyugdíjukból, és egyéb (egészségügyi) hátrányokkal is küzdenek.

- A **mélyszegénységben**, periférián élők: - a jövedelem nélkül élők, illetve azok, akiknek nincs lehetőségük jövedelemforrás létesítésére (pl. a feltételek meglétének hiányában társadalombiztosítási ellátásra nem jogosult idősek, betegek), - hajléktalanok.
- Az aktív korú **tartósan álláskeresők**, akik külső támogatás, segítség nélkül nem, vagy csak nagyon nehezen lesznek újra a munkaerőpiac tagjai.
- A szociális helyzetük, **életvezetési problémáik** miatt adósságot felhalmozó családok.
- **Gyermeküket egyedül nevelők**, akik egy jövedelemből, vagy szociálpolitikai ellátásokból tartják fenn családjukat; illetve gyermekeiket.
- **Nagycsaládosok**, ahol az egy főre jutó jövedelem alacsony, a szülők kereső tevékenysége esetén is.
- A **fogyatékossággal élők**, **tartós betegségben** szenvedők, **pszichiátriai-** és **szenvedélybetegek**, akik speciális élethelyzetük miatt speciális ellátásokat igényelnek, és az őket segítő hozzátartozóik.

II. Balatonalmádi város általános helyzetképe

Balatonalmádi város a Balaton északi partján, a keleti medence egyik festői szépségű helyén fekvő város. 7 km hosszú partszakasza egy félköríves formájú, Balatonba nyúló félszigetet követ, amelyet változatos hegyvonulatok, lankás dombok ölelnek körül, egyedülálló fekvést biztosítva a városnak. A város három irányból közelíthető meg szárazföldi utakon, illetve a Balatonnal határos. A fő megközelítési irányok: Budapest felől a 71. sz. főútvonalon; Szentkirályszabadja, illetve Felsőörs felől; a harmadik irány Balatonfüred felől szintén a 71. sz. főútvonalon. Ebből következik, hogy a város meglehetősen nagy átmenő forgalommal bír, mely kiegészül a Budapest-Tapolca vasútvonallal is.

Balatonalmádi négy történelmében, korában, kialakulásának módjában és használatában teljesen eltérő településrészek, ill. önálló települések egyesítésével jött létre:

- Vörösberény
- Budatava
- Almádi
- Káptalanfüred

Az egyes településrészek jellegükben teljesen eltérőek, azonban a folyamatos építkezések következményeként teljesen összenőve ma már szerves egységet képeznek. Vörösberény jellemzően falusias beépítésű lakóterület, viszonylag szabálytalan telekstruktúrával, az újabb kialakítású területeken főként lakó, üdülő vegyes használattal, változó nagyságú telekméretekkel. Budatava újabb beépítésű terület, egy része szabályos, rendezett utcahálózatú, lakó-üdülő vegyes használatú kertes területtel. Az északi részén a település egészének struktúrájától eltérő tömbtelkes, kisvárosias lakóterület, valamint sorházas beépítésű területek is megtalálhatóak. Almádi vegyes használatú és beépítésű ill. telekméretű, központi jellegű településrész, felvállalva az igazgatási, oktatási, egészségügyi ellátási központ szerepét is. Káptalanfüred ma is nagyrészt üdülőterület, szabályos, rendezett utcahálózattal, viszonylag nagy telekkel, a káptalani erdő még megmaradt fáinak köszönhetően főként erdő jellegű kerthasználattal.

Összességében megállapítható, hogy Balatonalmádi város rendkívül összetett és sokrétű szerkezeti adottságokkal rendelkezik.

Balatonalmádi ''... fejlődése töretlen '' – írják az 1988 . májusában kelt, a várossá váláshoz megfogalmazott pályázatban. S valóban (ha a fejlődésen bővülést értünk), az állandó lakosok száma lassan, de folyamatosan nőtt. Az 1970-es évek fejlesztései, az 1984-ben megkapott városi jogú nagyközségi státus, a körzetközponti szerepkör, a 80-as évek intézményi fejlesztései, s az 1989-es várossá válás optimista értékelésre adott okot.

1975-től telepszerű többszintes lakásokat építtetett a Nitrokémia és a Bauxitkutató Vállalat a dolgozói letelepítésére. 1987 és 1990 között 173 új állami lakás épült fel, családi házas övezeteket is kialakítottak.

1970-ben új postaépület, 1976-ban autóbusz-pályaudvar épült. 1987-ben adták át – egy későbbi rendelőintézet létrehozásának reményében – az új orvosi rendelőt. 1986-ban készült a Mogyoró úti óvoda, 1988. szeptember 1-jén indult a tanítás a Kéttannyelvű Gimnáziumban, 1989-től kollégiummal is bővült, 1988-ban adták át a Fórumot, 1989-ben készült el a Városháza átalakított épülete, 1991-ben kezdte meg működését a Városi Zeneiskola.

1990-ben – a rendszerváltozás kezdetén – intézményrendszerében, közigazgatásában kisvárosi léptékben kiépült, infrastruktúrájában jelentősen elmaradt, 8400 fő lakónépességű település volt Balatonalmádi. Míg a tanácsi rendszer az önkormányzatiságnak adta át a helyet, a szükségszerű gazdasági szerkezetváltás átalakította a foglalkoztatottság szerkezetét, a munkanélküliség és az infláció azelőtt nem ismert bizonytalanságot hozott a lakosságnak, s új gazdasági környezetet teremtett az amúgy is útját kereső önkormányzatnak. Ilyen körülmények között az önkormányzatnak az előre menekülést kellett választania.

Balatonalmádi az 1989-es várossá nyilvánítása időpontjában infrastrukturális ellátottság területen eléggé elmaradt az akkori városi átlagtól, de még a szomszédos kisebb települések ellátottsági színvonalától is.

Jelentősebb fejlődés a 90-es évek derekától kezdődött meg a pályázatokon elnyert állami támogatásokból, a környezetvédelmi célú japán hitel igénybevételéből, és nem utolsó sorban az állampolgárok pénzügyi hozzájárulásából.

A település villamos energia ellátása teljesnek mondható, nem csak a település belterületén, de a korábbi zártkertek területének nagy részén is biztosított a villamoshálózathoz történő csatlakozás. ***2003. évben befejeződött a közvilágítás korszerűsítése, melynek részeként megtörtént a világító testek cseréje, a korszerű berendezésekből adódó energia megtakarítás némi közvilágítási hálózatbővítésre is lehetőséget ad a beruházási költségek törlesztésének befejezését követően a 2009. évtől.***

A város ivóvízellátását az állami tulajdonú, Dunántúli Regionális Vízmű Rt. kezelésében lévő vízkiviteli művek, ivóvíztározók és elosztó hálózat biztosítja. Az építőközösségi formában megvalósult Öreghegyi hálózatbővítés eredményeképpen a település belterületén az ivóvízellátás teljesnek mondható, jelentős hálózatfejlesztések valósultak meg lakossági forrásból a belterülethez csatlakozó volt zártkerti területeken is.

A szennyvízelvezetés*t* ugyancsak az állami tulajdonú, DRV Rt. kezelésében lévő regionális rendszer biztosítja, oly módon, hogy a települési hálózatról összegyűlt szennyvizek egy nyomott hálózaton keresztül a Balatonfűzfőn lévő szennyvíztisztító telepre kerülnek, ahonnan a tisztított szennyvíz a Balaton vízgyűjtő területéről kívülre kerül elvezetésre. A már említett közműfejlesztési ütemben a korábbi 40 %-ot sem elérő csatornázottság közel 80 %-ra emelkedett. További 14 km-es szennyvízcsatorna gyűjtőhálózat vízjogi engedélyét beszerezte az önkormányzat, egyidejűleg céltámogatási igényt nyújtott be. A mintegy 570 millió forintos beruházás 60%-os állami támogatással megvalósult. Ennek eredményeként további 843 ingatlan szennyvízcsatorna ellátása biztosított. A szennyvízcsatorna hálózat befejező munkáinak tervei elkészültek, az utolsó mintegy 10%-os csatornázottsági hiány megszüntetését pályázati úton elnyert támogatással a DRV Zrt. valósította meg.

A 90-es évek elején megkezdődött a település földgázellátása a Balatonfűzfő és Balatonalmádi között kiépített nagyközép nyomású vezetékkel. A japán hitelnek és a lakosság anyagi áldozatvállalásának köszönhetően a település belterületén a gázellátottság megközelíti a 80 %-ot. A még ellátatlan területek hálózat bővítése lakossági hozzájárulással folyamatos.

A szolgáltató beruházásában átépült a város telefonhálózata, amely a település belterületén valamennyi ingatlannál biztosítja a hálózathoz történő csatlakozást, ezen túlmenően a volt

zártkerti területek nagy részén is kiépült. Az önkormányzattól független gazdasági társaság lakossági hozzájárulás befizetése mellett kiépítette a település kábeltévé hálózatát.

A legmostohább helyzetű közmű a csapadékvíz elvezetés, amely a település belterületi úthálózatának alig 20 %-án kiépített.

A csapadékvíz elvezetés megoldatlansága szorosan összefügg a település úthálózatának állapotával. A több mint 100 km belterületi útnak mintegy fele tekinthető kiépítettnek, de a jelentős közműépítések miatt ezek állapota sem kielégítő. Kétévente egy-egy jelentősebb helyi közút felújítására van pénzügyi fedezete az önkormányzatnak, néhány kisebb utca felújítását lakossági hozzájárulással végzi el az önkormányzat. Járda csak az úthálózat mintegy 1/3-án, elsődlegesen a településközpontban és az országos főútvonal mellett található. Jelentős állami támogatások igénybevételével épült meg a Balaton körüli kerékpárút településen belüli szakasza és 2002-ben a Veszprém - Szentkirályszabadja – Balatonalmádi közötti kerékpárút építése is befejeződött. Időközben pályázaton elnyert támogatással elkészült a kerékpárút belterületi szakasza, amely összeköti a Veszprém-Szentkirályszabadja-Balatonalmádi közötti kerékpárútat a Balatoni Bringakörrel. A város elnyerte a „Kerékpárbarát Település 2013" címet.

Összességében elmondható, hogy a 90-es évek közepétől jelentősen fejlődött a település infrastrukturális ellátottsága, de további feladatként adódik a közutak állapotának javítása és ezzel együtt a csapadékvíz elvezetés megoldása.

Az 1990-es évek gazdasági átalakulása még hangsúlyosabbá tette az idegenforgalom szerepét a város életében, ma már helyben jelentős ipar, mezőgazdaság nincs. Így a vendégforgalomhoz kapcsolódó szolgáltatás fejlődése vált jellemzővé. Az utóbbi években az idegenforgalom csökkenő tendenciát mutat.

A városban egy bölcsőde hat csoporttal, két *óvoda* (önkormányzati és református), kettő általános iskola, egy zeneiskola és egy középiskola működik, valamennyi állami fenntartásban. A Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár a város közösségi művelődésének és nyilvános könyvtári ellátásának a meghatározó intézménye. A civil szervezetek tevékenysége is szorosan kapcsolódik az intézmény tevékenységéhez, partneri együttműködésben valósulnak meg programok, helyi események. A közösségi feladatok megoldásában kiegészítik egymást.

Az egészség az egyén életminőségének és önmegvalósításának alapvető feltétele, amely döntő hatással van a családra, a munkára. Az egészség fejlesztését, megőrzését és helyreállítását az egészségügy eszközrendszere csak a szociális ellátórendszerrel, valamint a természeti és

épített környezet védelmével együtt képes szolgálni. Az egészségügyi ellátórendszer biztosítja a beteg járóbetegként, valamint az otthonában történő ellátását.

Az egészségügyi ellátórendszer városunkban két részből épül fel: alapellátás és járóbeteg-szakellátás. Az alapellátás: a beteg lakóhelyén biztosítja, hogy a választás alapján igénybe vehető, hosszú távú, személyes kapcsolaton alapuló, nemétől, korától és betegsége természetétől függetlenül folyamatos egészségügyi ellátásban részesüljön.

Járóbeteg-szakellátás: a beteg folyamatos ellátását, gondozását végző orvos beutalása vagy a beteg jelentkezése alapján, szakorvos által végzett egyszeri, illetve alkalomszerű egészségügyi ellátás, fekvőbeteg-ellátást nem igénylő krónikus betegség esetén a folyamatos szakorvosi gondozás.

A településen az alapellátás feladatait 4 felnőtt háziorvosi praxis, 2 házi gyermekorvosi praxis, 3 védőnő, 2 fogorvosi praxis látja el, valamint folyamatos ügyeleti szolgáltatás működik. A városban két gyógyszertár látja el a lakosságot. Egyes betegségek felismerését és gyógykezelését, utógondozását járóbeteg-szakrendelés keretében vállalkozó szakorvosok látják el.

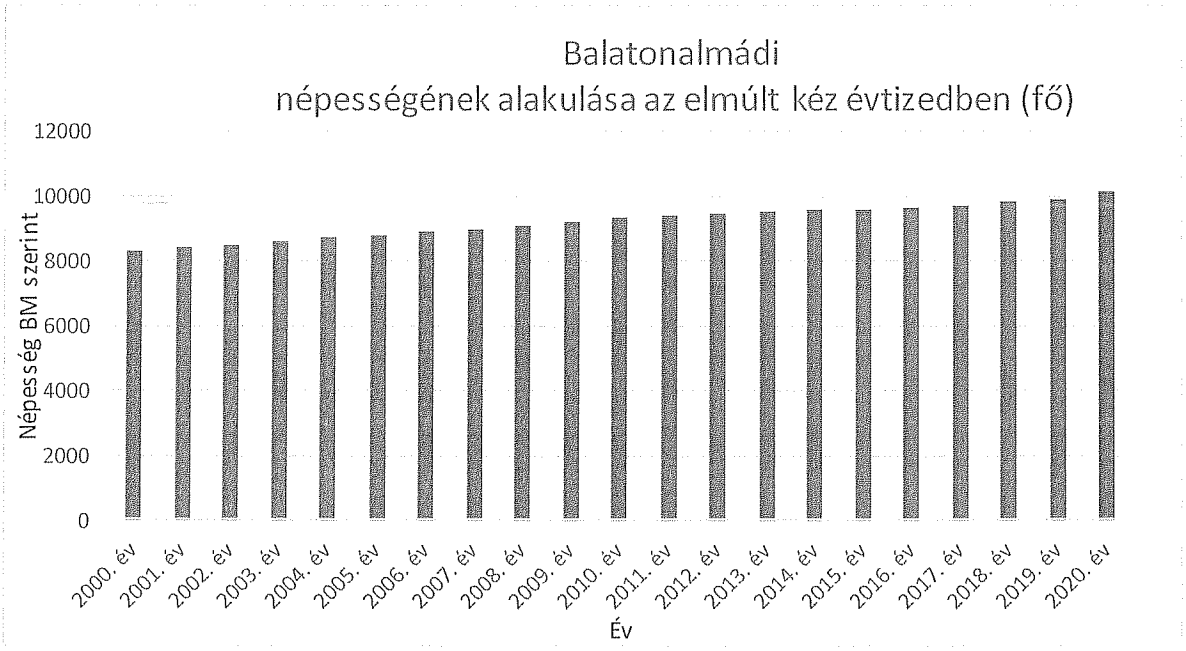

Balatonalmádi város állandó lakónépessége 2000. évi 8326 főről 2021. január 1. napjára 10.111 főre növekedett.

A lakónépesség számának emelkedése a település esetében a bevándorlás, a lakóhely létesítés pozitív eredménye. Balatonalmádi be és elvándorlási mutatói mutatnak markáns képet mutatnak a KSH adatai alapján.

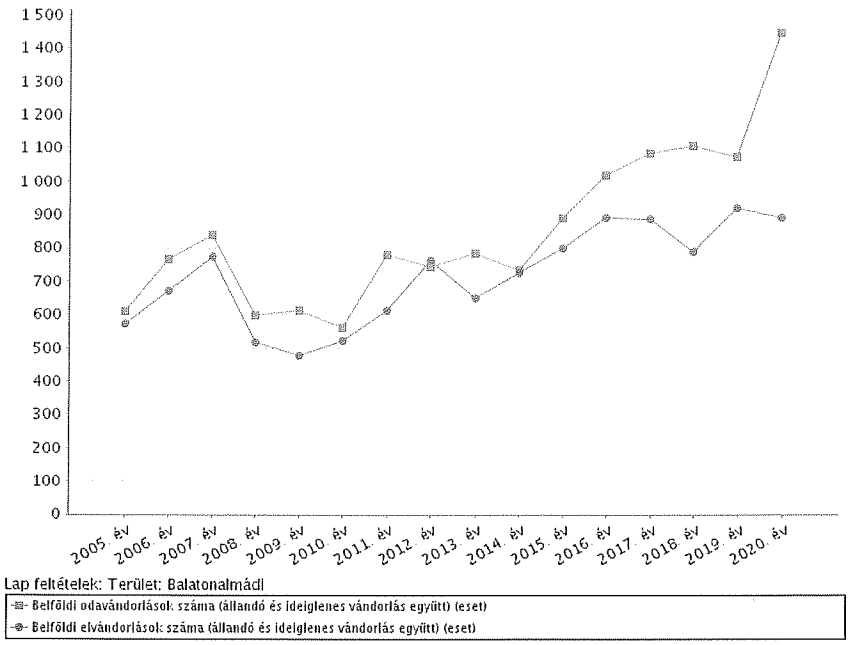

A mértékét tekintve az elvándorlás és a természetes fogyást is ellensúlyozza, emelve minden réteg szolgáltatásokhoz, infrastruktúrához való hozzáférésének igényét és szükségletét. A megjelenített célcsoportok spektrumának két kiemelkedő társadalmi, korosztályi csoportja van. Az egyszerre növekvő gyermekszám és a települések idősödő társadalma. A két életkori csoport a középgenerációt is jelentős kihívás elé állítja.

A korcsoportos összetételt vizsgálva jól látszik, hogy a 14 év alattiak és a 65 éves és idősebbek aránya emelkedő a lakosságon belül. Az emelkedés az idősebb korosztályban nagyobb, így Balatonalmádi lakosságát az elöregedés jellemzi, melynek a mutatószáma az öregedési index. Ez a mutató a népesedési folyamatok egyik leggyakrabban alkalmazott mérőszáma.

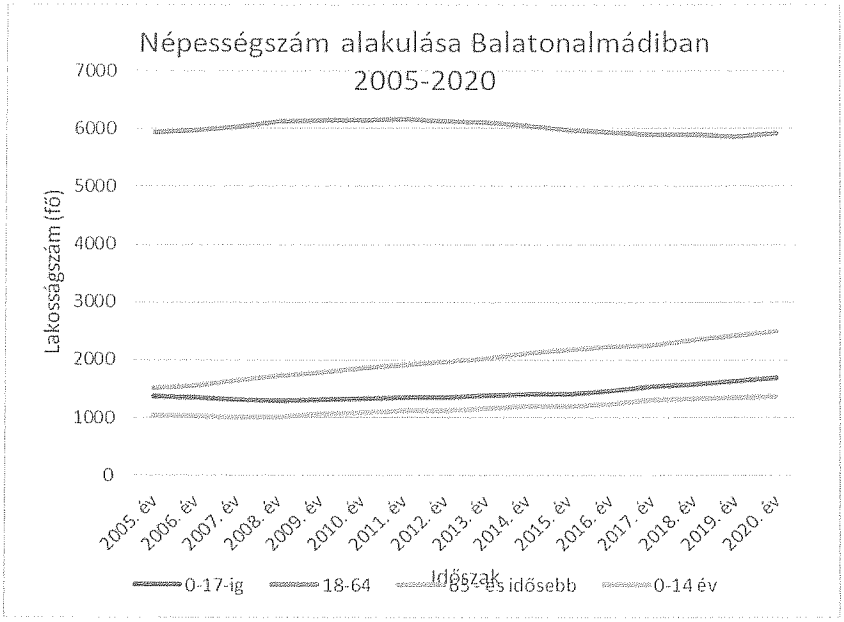

Ez a mutató a fiatal korosztály (0-14 évesek) arányát mutatja az idős korosztályhoz (65 év felettiek) viszonyítva.

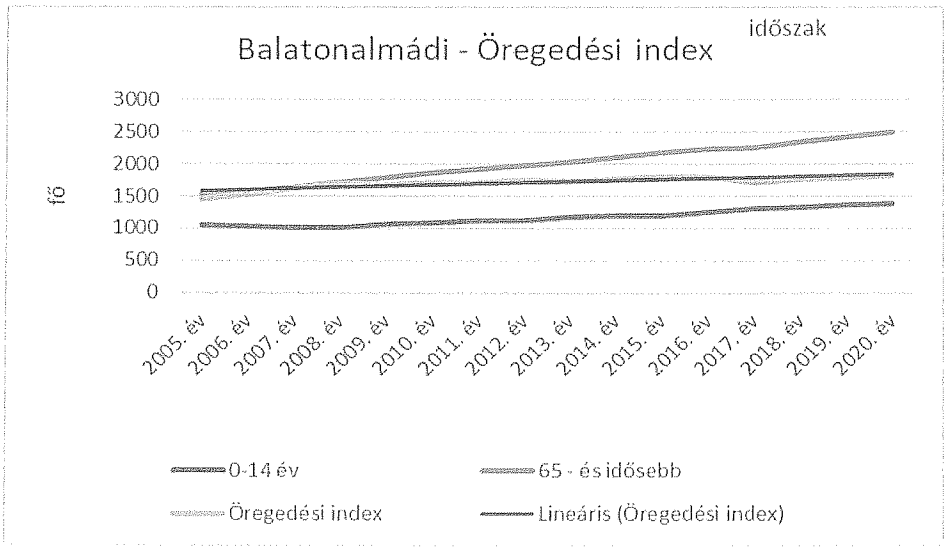

A település szerkezeti adottságai sajátosak. Az itt élők tudatában négy jól elhatárolható városrészt különíthetünk el, ezek:

1. Budatava városrész: panelos lakótelepi és családi házas kevert övezet
2. Vörösberény falusias jellegű városrész
3. Balatonalmádi Központ: lakó terület növekvő társasházi
4. Káptalanfüred: üdülő, - lakótelep

A népességnövekedés minden városrészben érzékelhető módon növelte az új épületek és felújítások számát. Eltérő mértékben, de az infrastrukturális változások tetten érhetők

mindenütt és minden szolgáltatási ágazatba. A növekvő gyermekszám a gyermekgondozási, nevelési-oktatás, és egészségügyi ellátórendszert, az idősödő lakosság jellemzően az egészségügyi és szociális ellátórendszert állítja kihívás elé. A lakosságszám növekedése, élete, életvitele a fizikális (víz, áram, csatorna, közút) szolgáltatások növekedési szükségszerűségét is magával hozza. Jellemzően a kisebb lélekszámra tervezett közműszolgáltatások és a megnövekedett igények akadozó, problematikus kielégítésének képében. A népességszám növekedés és az ebből adódó szükségletkielégítési paradigmák minden településen előtérbe helyezik a jóléti politikák és ellátórendszerek átalakítását.

Balatonalmádi város korfája 2022. [1]

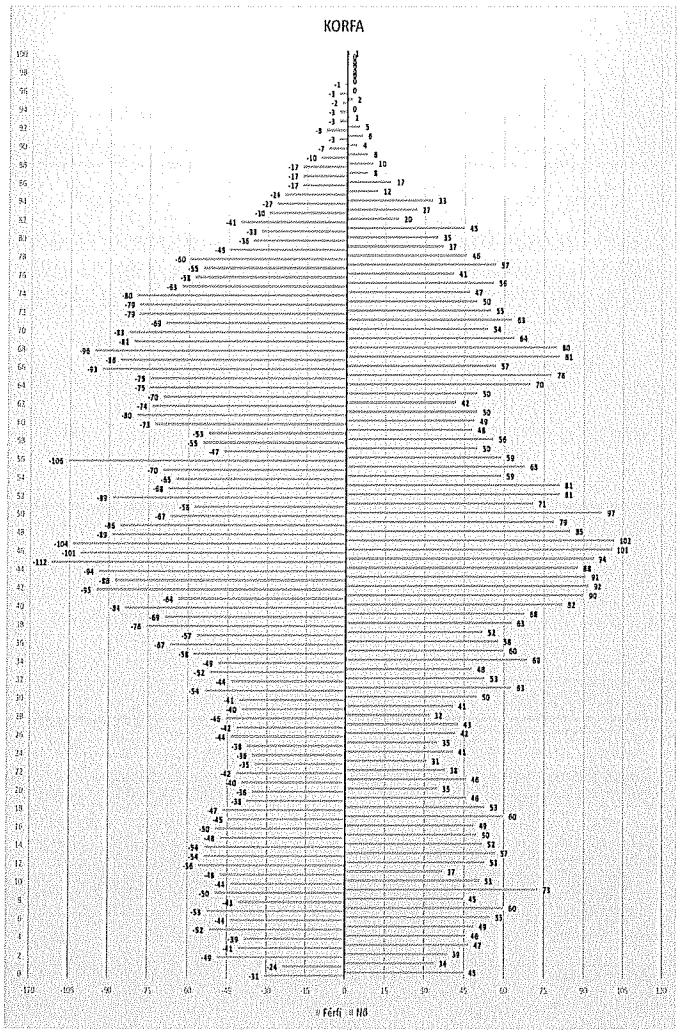

A gazdasági rendszerváltás előtt az aktív keresők a megyeszékhelyen kívül a Nitrokémiánál és a Fűzfői Papírgyárban biztos munkahelyet találtak, az aktív keresők fele helyben dolgozott /Bauxitkutató Vállalat, Budatava Ipari Szövetkezet (230 fő), Kommunális Szolgáltató Üzem (200 fő), TSZKER (68 fő), Hungast Hotels (183 fő), stb.

[1] Forrás: Balogh Csaba: 2022 Balatonalmádi korfája, In: Új Almádi Újság 2022. március 3.

A gazdasági változások hatása a térségben azt eredményezte, hogy nagyobb létszámú, jelentős munkáltatóknak – a fentieken kívül – ma már elsősorban az üdülési szezonhoz kapcsolódó kereskedelmi és vendéglátó ipari egységek tekinthetők. A gazdasági szerkezetváltás átalakította a foglalkoztatottság szerkezetét, különösen az évtized elején. Ez Balatonalmádiban azt jelentette, hogy az állami vállalati szférából kikerülő aktív korúak egy része magánvállalkozásba fogott. Érvényes vállalkozói igazolvánnyal 1990-ben 95 fő, 1993-ban már 583 fő rendelkezett.1990 és 1993 között kiváltott 583 érvényes engedélyre 1055 "váltás": megszűnés, módosítás, más tevékenységbe kezdés, szűkítés, stb esett. Ebből nyilvánvaló, hogy sokan piaci ismeretek nélkül, mozgatható tőke szűkében, mintegy kényszerből fogtak vállalkozásba. Ez a mozgás az évtized végére lelassult, kiegyenlítődött, de részarányuk a foglalkoztatásban az elaprózódás felé mutat.

Az egyéni ill. jogi személyiség nélküli vállalkozások részaránya a működő vállalkozásokból 1997-ben 67 % , 1998-ban 65%, de ezek 2/3-a csak szezonális jelleggel üzemel.

Az aktív korú lakónépesség egy része a szezonális munkából él, a meghatározó része azonban ingázó, mivel a településen a szolgáltató ágazaton kívül kevés a munkaalkalom. A városban nincs ipari üzem és mezőgazdasági termelőszervezet. A városban található munkaalkalom elsősorban a turizmushoz, a vendéglátáshoz, kereskedelemhez köthető.

A szociális ellátórendszer működését befolyásoló egyik tényező a munkanélküliség alakulása a város állandó lakosainak körében. A vállalkozások jelentős része szezonális jellegű, csak a nyári időszakban foglalkoztatnak.

A foglalkoztatottság ugyan jobban bővült Balatonalmádiban, mint az országos átlag és a munkanélküliség is alacsonyabb, ugyanakkor az ingázók száma háromszorosára nőtt, ami azt jelenti, hogy a foglalkoztatási mutatók javulása elsősorban nem a helyi munkalehetőségek bővülésének köszönhető. Az elmúlt két évtized adatai alapján látható, hogy a évtizedes ciklusban ismét emelkedik a nyilvántartott álláskeresők száma.

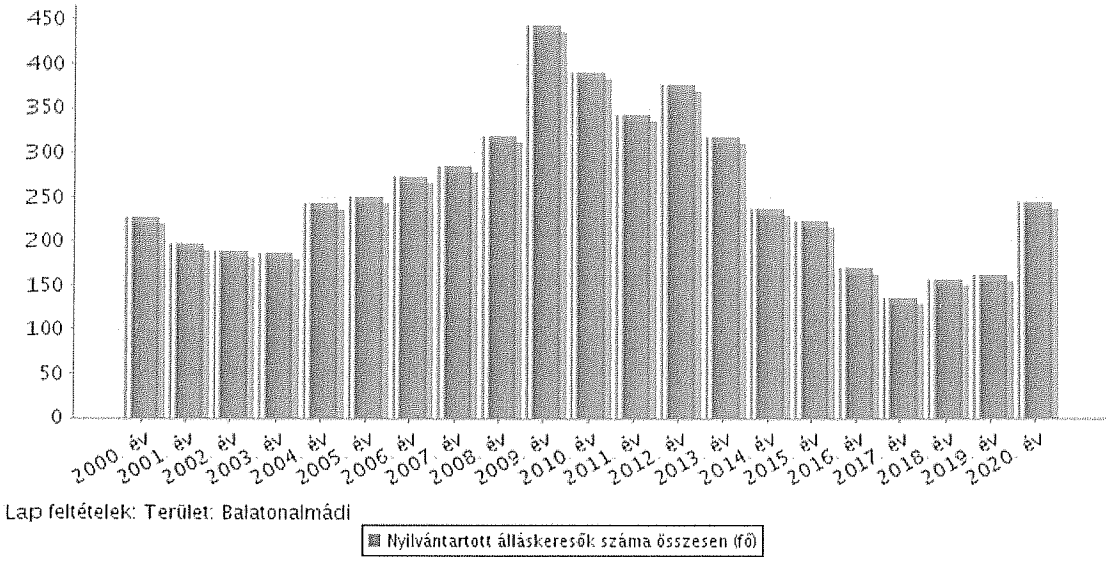

Az álláskeresők számának növekedését leköveti az ellátások igénybevételének alakulása, amely minden ellátási típusban, formában megjelenik. Elmondható ez az álláskeresési ellátásban és a szociális ellátásban részesülőkről is.

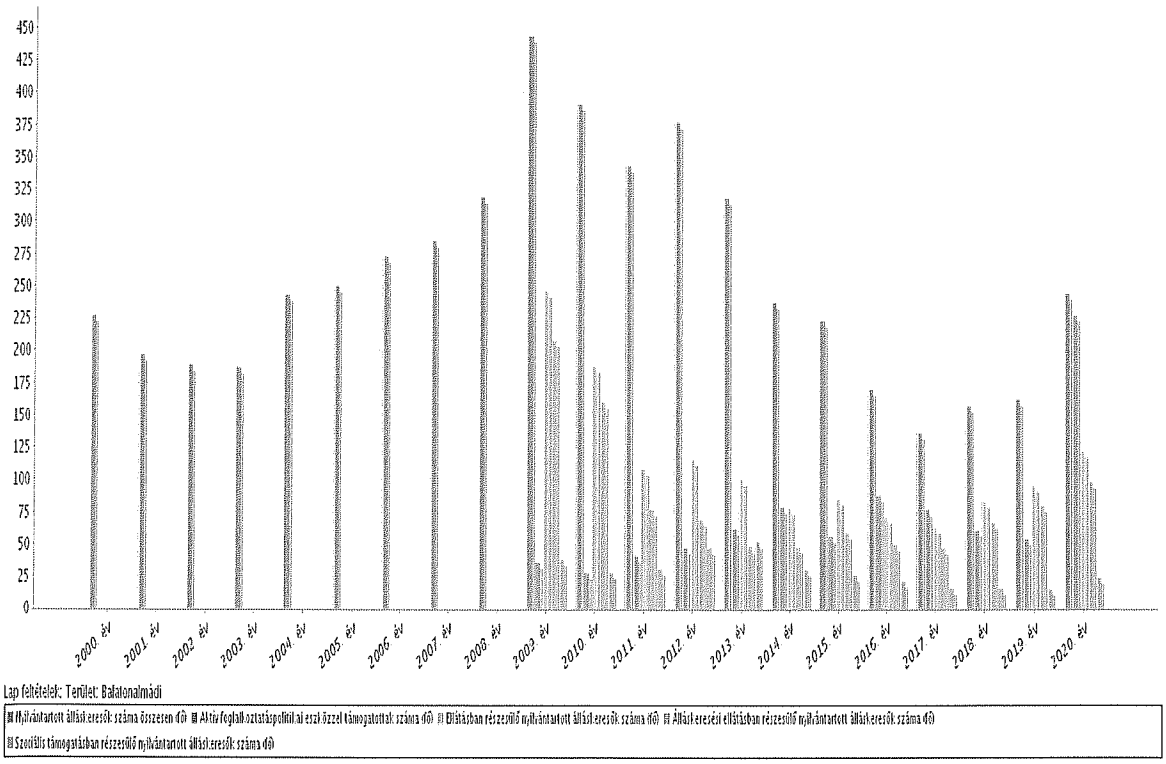

A demográfiai adatokból megállapítható, hogy évről évre növekszik az idősebb korosztály létszáma, amely megmutatkozik a nyugdíj és a nyugdíjszerű ellátások növekedésében is.

Balatonalmádi városban élő nyugdíj és nyugdíjszerű ellátásokban részesülők alakulását mutatja. Ezen belül látható, hogy a nők nagyobb arányban, és emelkedő módon jelennek meg az éves statisztikában.

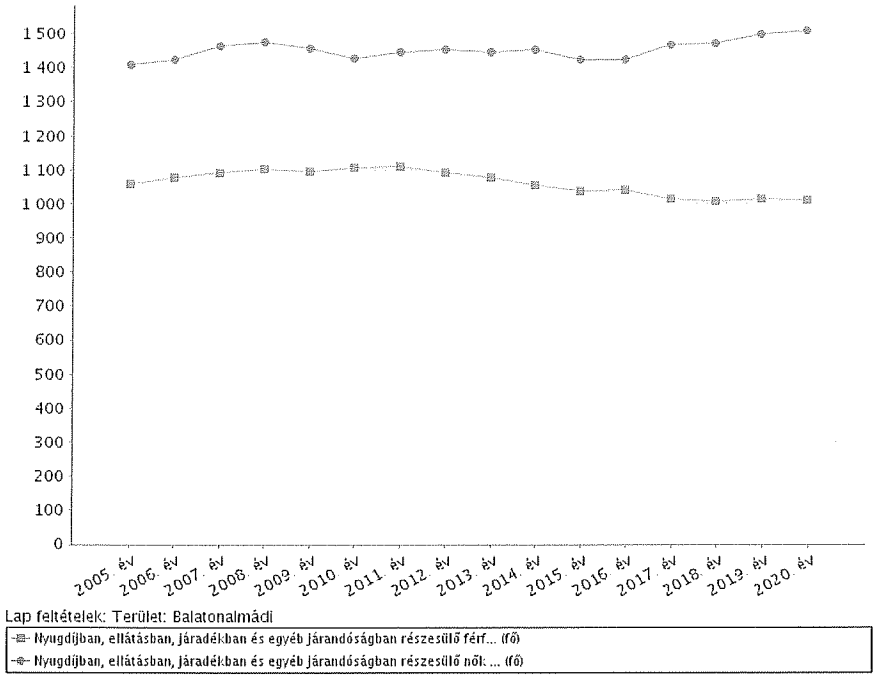

Minden rászoruló védelmét és létbiztonságát szolgáló szociális háló jelentősége az elmúlt évtizedben bekövetkezett társadalmi, gazdasági változások hatására városunkban is felértékelődött. A szociális szolgáltatások lehetséges alanyai a kedvezőtlen körülmények között élőkből kerülnek ki (idősek, betegek, stb.). Az 1993. évben elfogadott, s azóta több alkalommal módosított – már hivatkozott – Szoc.tv. a szociális biztonság megteremtése érdekében meghatározza a szociális ellátások formáit, a működés szervezeti kereteit, a különféle ellátásokhoz való jogosultság feltételeit, illetve azokat a módszereket, amelyeket a rászorulók szükséglet kielégítésére hivatottak.

Balatonalmádi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a szociális törvény hatálya alá tartozó pénzbeli és természetbeni ellátásokról a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 6. § c) pontja, 8.§ (2) bekezdésében, valamint 13.§ (1) bekezdés 8a. pontjában foglaltak szerint biztosított jogkörében eljárva megalkotta

1. a települési támogatásként nyújtott szociális ellátásokról szóló valamint a
2. a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról és
3. a Balatonalmádi Szociális Társulás által biztosított személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokról szóló

rendeleteit.

Ezeket a jogszabályi változásokhoz, valamint a helyi igényekhez igazítva folyamatosan karbantartja szociális igazgatási feladatkörében is eljárva.
E rendeletek tartalmazzák:

1. a pénzbeli és természetbeni támogatások igénybevételének feltételeit, így a
   a. a települési támogatás
   b. a rendkívüli települési támogatás és
   c. a köztemetés jogosultsági kritériumait,
2. valamint az önkormányzat által biztosított kötelező és nem kötelező személyes gondoskodást nyújtó és elérhető szociális ellátások igénybevételére vonatkozó helyi szabályokat. Ennek szabályozása az alábbi szolgáltatásokra terjed ki:
   a. étkeztetés
   b. házi segítségnyújtás (szociális segítés és személyi gondozás)
   c. idősek nappali intézményi ellátása (idősek klubja)
   d. utcai szociális munka

A következő táblázat az elmúlt évek pénzbeli és természetbeni támogatásának igénybevevőit tartalmazza állami és önkormányzati jutatásokként.

	Időszak										
Mutatók	2010. év	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)						3,33	5,42	8,58	8,95	8,2	8,9
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)	16,01	39,58	48,41	56,39	40,71	32,46	24,5	21,92	17	16,3	24,5
Alanyi jogon megállapított ápolási díjban részesítettek havi átlagos száma (fő)	5,22	5,38	6,69	11,73	17,63	27,26	29,47	33	33,75	30,83	23,37
Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)	1	2,03	2,32	2,13	4,33	4,25	2,92	2	1,67	1	1
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	110	108,5	113	99,5	89	60	63,5	22	18	12	13
Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (fő)						117	149	877	816	821	834
Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (fő)		6	343	287	266	77	88	86	69	16	9

A Szoc. törvényben rögzített pénzbeli és természetbeni ellátásokon túl a Képviselő-testület döntése alapján:

- a rászorultak évről-évre 10-10 q tűzifát kapnak térítésmentesen;
- a korábbi évek gyakorlata szerint a Magyar Vöröskereszt Veszprém Megyei Szervezetével kötött ellátási szerződést, melynek keretében a várpalotai Hajléktalan Szálló biztosít egy fő hajléktalan részére szállást és ellátást szükség esetén;
- a települési szilárd hulladék közszolgáltatási díj megfizetésének támogatásában részesíti – kérelemre – a 70 év feletti egyedül élő balatonalmádi lakóhellyel rendelkező személyt;
- a kamatmentes kölcsön részben vagy egészben vissza nem térítendő pénzbeli támogatást nyújthat – kérelemre – a rászoruló igénylőknek az első lakástulajdon megszerzéséhez a rendeletben foglalt feltételek teljesülése esetén;
- tanulmányi ösztöndíj pályázat meghirdetése a rászoruló tanulók részére (Bursa Hungarica).

Balatonalmádi Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2007. december 1. napjától Magyar Vöröskereszt Várpalota Térségi Összevont Szociális Intézménye (Várpalota, Mészáros L. u. 53.) feladatellátásában ellátási szerződést kötött a szociális alapszolgáltatások közül utcai szociális munka ellátására. A szolgáltatás által ellátottak köre: hajléktalan személyek.

Szociálpolitikai szempontból a tervezéseknél kiemelkedő relevanciával bír az időskorú népesség arányának növekedése és az össznépességen belüli megoszlása. A fenti tendenciát minden körülmények között szem előtt kell tartani annak érdekében, hogy ne keletkezzenek a szociális ellátási hiányok miatt feszültségek.

III. Balatonalmádi Város szociális szolgáltatásai

III.1. Kötelezően ellátandó alapszolgáltatások

Balatonalmádi város a saját területén a személyes gondoskodás keretében köteles gondoskodni a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló többszörösen módosított 1993. évi III. törvény alapján alapellátás keretébe tartozó feladatok ellátásáról.

A törvény által előírt ellátási formák a következők:

Alapszolgáltatások (otthonközeli ellátások)

- étkeztetés,

- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- nappali ellátás
  - Idősek Klubja
  - demens személyek nappali intézménye
  - fogyatékkal élő személyek,
  - pszichiátriai- és
  - szenvedélybetek nappali ellátása
- Az önkormányzat biztosít továbbá utcai szociális munkát feladatellátási szerződés alapján.

Fentiek közül jelenleg nem biztosított a demens, fogyatékkal élő, pszichiátriai és szenvedélybeteg személyek nappali ellátása.

III.2. Ellátási kötelezettség teljesítésének helyzete

A szociális szolgáltatást nyújtó intézményünk fejlődésének történeti áttekintése

A Képviselő-testület 1994. június 30-i ülésén döntött az Idősek Klubja létrehozásáról, elkészült annak Alapító Okirata, valamint a létrehozási, működési költségtervezetnek a testületi ülésre történő előterjesztése. Az előterjesztett tervezet alapján a Képviselő-testület elfogadta az Idősek Klubja Alapító Okiratát.

Az 1995. szeptember 28-i ülésén a Képviselő-testület megtárgyalta az Önkormányzat szociális intézmény- és ellátórendszerét és az Idősek Klubja, valamint a gondozói hálózat összevonásával – Gondozási Központ néven – egy egységes, részben önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező intézmény létrehozásáról döntött.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot / továbbiakban: Szolgálat / Balatonalmádi Város Képviselő-testülete 223/1998. (XII.22.) önkormányzati határozatával 1998. év decemberében a Városi Gondozási Központ jogutódjaként hozta létre.

Az 1995 óta, a Gondozási Központban működő három szociális szakfeladat mellett - úgymint szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, Idősek Klubja - három másik kapott helyet: a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás; a védőnői szolgálat; az anya, csecsemő és gyermekvédelmi szolgáltatás.

Az új szociális intézményben az alapító az általános gyakorlattól eltérően, sajátos szakmai megfontolásokra alapozva két egészségügyi alapellátásba tartozó feladatot is elhelyezett, ezek

fentiek közül a védőnői szolgálat valamint az anya, csecsemő és gyermekvédelem. A Szolgálat 2000. január hó 12. napjától rendelkezik működési engedéllyel.

A Szolgálat létrehozásával egy olyan intézmény vált elérhetővé Balatonalmádiban, amely az alapellátás szintjén az ellátott személy önkéntességére és együttműködésére alapozottan – a családi élet bármely problématerületén a szelektív jogosultság elvének mellőzésével – minden odafordulónak személyorientált segítséget nyújt.

Balatonalmádi Város Önkormányzata (mint feladatellátó önkormányzat), Alsóörs Község Önkormányzata, és Szentkirályszabadja Község Önkormányzata - a Balatonalmádi Kistérség Többcélú Társulása keretein belül - a szociális és gyermekjóléti feladataik közös ellátására **2006. december 20-án** Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulást (továbbiakban Társulás) hozott létre. A Társuláshoz 2007. március 1-től Litér és Felsőörs Község Önkormányzata, 2007. május 31-től Balatonfűzfő Város Önkormányzata, 2012. december 30-tól Királyszentistván Község Önkormányzata csatlakozott.

A feladat-ellátásra létrejött Társulás – Balatonalmádi Város Önkormányzata által alapított és fenntartott Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ intézményen keresztül – a szociális alapszolgáltatások közül a családsegítést, házi segítségnyújtást, az idősek nappali ellátását, Balatonalmádiban a szociális étkeztetést, valamint a gyermekjóléti alapszolgáltatások közül a gyermekjóléti szolgáltatást, Balatonalmádiban pedig helyettes szülői szolgáltatást látta el, a megállapodásban meghatározott mértékben és igény alapján a tagtelepülések számára. A társulás által ellátott feladatok tapasztalatai azt mutatták, hogy a közös feladat-ellátás minden önkormányzat számára pénzügyileg hatékony, szakmailag megalapozott, a szolgáltatások igénybe vevők számára pedig könnyen elérhető volt. Az éves költségvetési törvények kiegészítő normatívával támogatták a közös feladat-ellátást a családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, házi segítségnyújtás téren.

A társuláshoz 2014. január 1-től csatlakozott Papkeszi az étkeztetés, házi segítségnyújtás, család-és gyermekjóléti feladatok ellátásának biztosítása érdekében.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban Mötv) 157.§ a.) és c.) pontja alapján a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény, a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény, és a Mötv. 156. § (2) bekezdés alapján a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény legtöbb és vonatkozó szakaszai 2013. január 1-től hatályon kívül kerültek.

Az Mötv. IV. fejezete rendelkezik az önkormányzatok társulásának szabályairól. Leglényegesebb eleme az volt, hogy csak jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás működhet, a munkaszervezeti feladatokat a székhely település polgármesteri hivatala láthatja el. Átmeneti rendelkezésként a 2013. január 1. előtt kötött társulási megállapodásokat - az Mötv 87.§ - 95.§-ainak hatályba lépését követő hat hónapon belül (azaz legkésőbb 2013. június 30-ig) - felül kellett vizsgálni.

A felülvizsgálat a Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulást érintette.

A Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás jogi személyiségű társulássá történő átalakításának előkészítése 2013. év áprilisában megkezdődött. Az egyeztetések eredményeként a társult tagok képviselő-testületeinek egybehangzó határozatával a Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás átalakításával **2013. július 1-től létrejött a jogi személyiségű Balatonalmádi Szociális Társulás.** A jogi személyiség azt is jelenti, hogy a Társulás önálló költségvetéssel rendelkezik, önálló könyvvezetésre és beszámoló készítésére kötelezett és a feladatellátásra felhatalmazott szervét önállóan, a mögöttes testületei által jóváhagyva irányítja. A feladatellátás szervezése egyrészt a területi integráció, másrészt a szakmai kooperáció, tudásmegosztás és egyesítés, valamint az erőforrások célirányos felhasználása révén tud hatékony szolgáltatási rendszert működtetni.

2016. évben az országos szakmafejlesztési törekvéseknek megfelelően járásonként létrehozták a járásközponti önkormányzati fenntartású család- és gyermekjóléti központokat, amelyek száma ezzel országos szinten 48-ról 198-ra emelkedett. Intézményünk profilja e miatt újabb szakmai egységgel bővült 2016. január 1-ével: Balatonalmádi székhellyel létrejött a család- és gyermekjóléti központ, a korábbi szociális alapellátó szervezetbe integrálva. A Központ Balatonalmádi járás egész területén látja el jogszabály által előírt feladatait, melyek három fő területet ölelnek fel:

1. családok családvédelmi funkcióinak támogatása, a gyermek családban történő nevelésének elősegítése,
2. a gyermek védelmére irányuló hatósági intézkedésekkel kapcsolatos feladatok
3. szakmai támogatás nyújtása a területen működő gyermekjóléti alapszolgáltatók és gyermekekkel és családokkal foglalkozó intézmények számára.

III2. A Szolgáltató által ellátott alapellátások körébe tartozó alapszolgáltatások Balatonalmádi település közigazgatási területén

A szolgáltató szociális alapellátás részeként általános szociális és mentális ellátást nyújt, valamint prevenciót szolgáló mentálhigiéniás tevékenységet folytat. Elősegíti a családban az átmenetileg sérült vagy hiányzó funkciók helyreállítását. Nyitott intézményként működik bármilyen problémával küszködő, segítségre szoruló állampolgár közvetlenül igénybe veheti.
A törvény definiálja a „rászorultságot", ebből adódóan minden olyan személynek az alapellátások körében, a lakókörnyezetben szolgáltatást kell biztosítani, aki ezt igényli és egészségi állapota, kora, jövedelmi helyzete miatt arra szükségese. Az ellátást igénylők csoportját tehát a szolgáltatások szempontjából bővíti, és kiegészíti a fogyatékos, pszichiátriai, szenvedélybeteg és a hajléktalan személyekkel.

Étkeztetés (szociális étkeztetés)

Az alapellátás e formája városunkban 1995 óta működik. A szolgáltatás a város egész területét lefedi. Az étkeztetés három formában történik: étel kiszolgálásával és helyben fogyasztással, étel elvitelével, valamint lakásra szállítással. Az étel lakásra szállítása kismotorral, kerékpárral történik a városon belül.
Feladata: azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A szolgáltató lehetőséget biztosít továbbá a településen élő fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, hajléktalan személyek vagy szenvedélybetegek részére, illetve segítséget nyújt a saját lakóhelyükön történő étkezés biztosítására. A szociális étkeztetéshez szükséges ételt a szolgáltató három helyről biztosítja az igénylőknek.

A szolgáltatást igénybevevők számát minden év december hó 31. napi állapotában az alábbi diagram szemléltet:

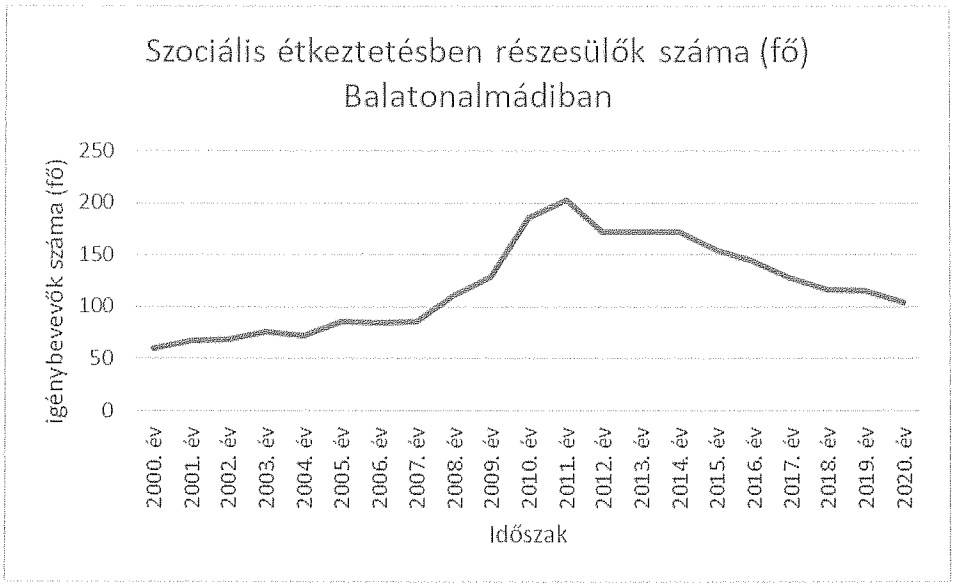

A szolgáltató az étkeztetés kapcsán jelentkező igényeket kielégíti, várakozó nincs.

Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében, amely lehet:

a) szociális segítés, vagy

b) személyi gondozás

A házigondozási tevékenységet a hivatásos gondozók mellett társadalmi gondozók alkalmazásával biztosítják az intézményben. A házi segítségnyújtás feladatait hat fő házi gondozó – ebből 1 fő szervező gondozó – hat gondozási körzetben látja el. A szakképzett foglalkoztatottak száma jelenleg 6,5 fő. A házi gondozó tevékenysége rendkívül sokrétű. A klasszikus gondozási feladatok mellett egyre erőteljesebben mutatkozik a házi betegápolás - a jelenlegi egészségügyi ellátáson kívüli - iránti igény. A házi gondozó a feladat ellátása során segítséget nyújt ahhoz, hogy az ellátást igénybevevő fizikai, mentális, szociális szükséglete a saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen. A házi segítségnyújtásban a szakmapolitikai és törvényi szabályozás folyamatos alakulása volt jelen. 2015-16 fordulóján a gondozási szükségletek felülvizsgálata rendeleti szinten változott. A gondozási szükséglet vizsgálatának szabályait meghatározó 36/2007 (XII.22) SZMM rendelet minden szolgáltató és ellátott számára előírta az új szabályok szerinti felülvizsgálatot.

A bevezetett új típusú vizsgálat, kötelezővé tette a háziorvosok bevonását az értékelés során. Az értékelés alapján két szolgáltatási elem nyújtható melyek közül a szociális segítés a kevésbé, míg a személyi gondozás a relevánsabb ellátási formaként jelenik meg. A Szolgálatnak szoros kapcsolata a megyei szakosított ellátást nyújtó bentlakásos intézményekkel.

Az elmúlt 20 évben a gondozotti létszám alakulását minden év december hó 31. állapot szerint szemlélteti a táblázat:

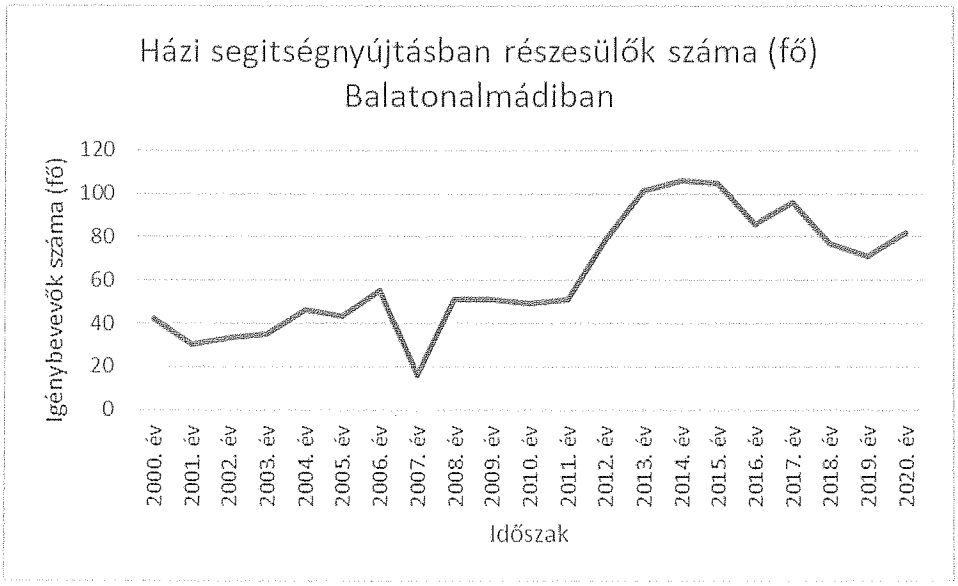

A hatékonyság és a színvonal javítását szolgálja a szakképzett és a lakossági szükségletek szempontjából is elegendő dolgozó alkalmazása, valamint az egészségügyi és szociális ellátás összehangolt működése, az idős emberek, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal történő komplex ellátása.

Családsegítés

A családsegítő szolgáltatás a 2016-ban a család-és gyermekjóléti központok létrehozásával, illetve a család-és gyermekjóléti szolálatok szerkezetátalakításával összeolvadt a gyermekjóléti szolgálattal. Az átalakítás során a komplex családsegítő szemlélet került fókuszba. Ennek a szolgáltatási stuktúrának a keretében a családsegítő szolgáltatás általános és speciális segítő során segítséget nyújt a területen élő szociális és mentálhigiénés problémái vagy krízishelyzete miatt segítséget igénylő személynek, családnak az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzete miatt segítséget igénylő személynek, családnak az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából.

A Szolgálat az általános segítő szolgáltatásokon túl speciális segítő szolgáltatást nyújt többek között életvezetési, konfliktuskezelési problémák, lakhatásában veszélyeztetett személyek hajléktalanná válásainak megelőzése érdekében, lakhatási problémák, munkaügyi, addiktológiai problémák esetén. Ebben aktívan, kiegészítő jelleggel az egyházi szolgáltatók és civil szervezetek is megtámogatják a települési szintű eredményes segítést. Kiemelkedő szerep jut a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Balatonalmádi Szervezetének, a Nagycsaládosok Balatonalmádi Egyesületének, a Re-Formáló Egyesület Enni Adok-Enni Kapok Ételdoboz Programjának, a Veszprém-Főegyházmegyei Karitász Balatonalmádi Csoportjának, valamint az Együtt-Egymásért Közalapítványnak.

A szervezetek egyrészt a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával segítik az egyéneket, családokat, valamint a különböző közösségi csoportokat problémáik megoldásában, jólétük megteremtésében és szociális környezetükhöz való alkalmazkodásban, másrészt a civil közreműködés, problémafeltárás szerepe is folyamatos fejlődést garantál. Az önkormányzati intézmény, amely 2021-ben felvette Dr. Gondos Anna szakmai nevét, Gondos Panni Család-és Gyermekjóléti Központ és Szociális Szolgálat néven nyújt alapellátásokat. Feladatkörébe tartozik a tanácsadás, szociális ügyintézés, mentális gondozás, információ közvetítés, krízisintervenció.

A *szenvedélybetegek ellátásában*: a szekszárdi Nyírő Gyula Rehabilitáció Intézettel és a budapesti székhelyű foglalkoztatási terápiát biztosító Emberbarát Alapítvánnyal,

A *megváltozott munkaképességűekkel kapcsolatban*: Megyei Mozgáskorlátozottak Egyesületével.

Az intézmény 2022-től az Emberi Erőforrások Minisztériumának kijelölése alapján fogyatékosságügyi programot is működtet Balatonalmádiban.

Nappali ellátás: Idősek klubja

A szolgáltatás a szociális és mentális támogatásra szoruló önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozására szolgál.

2017. február 20-tól ebben az ellátás típusban is bevezetésre kerültek az új szolgáltatási elemek.

Ezzel párhuzamosan a nappali ellátás adminisztratív kötelezettség is módosult. Változott a nappali ellátás látogatás és eseménynaplója is.

Az új szolgáltatási elemek a következők:

- tanácsadás,
- készségfejlesztés,
- háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása kivételével étkeztetés,
- esetkezelés
- felügyelet
- gondozás
- közösségi fejlesztés

A kötelezőn és lehetségesen túl továbbra is biztosítottuk a napi egyszeri meleg étkezést (Balatonalmádiban ebédet), hivatalos ügyek intézését, életviteli tanácsadást, egészségügyi prevenciót, mentális támogatást és háztartási tevékenységet segítő közreműködést is

A nappali ellátás igénybe vevőire jellemző, hogy korcsoportos bontásban a 70 felettiek alkotják a klubtagok többségét.

A nappali ellátás igénybe vevői köre a házi segítségnyújtást megelőző ellátási forma. A nappali ellátás legfőbb missziója az elérhető, egészségben és közösségben élhető idő növelése, tartalmassá tétele.

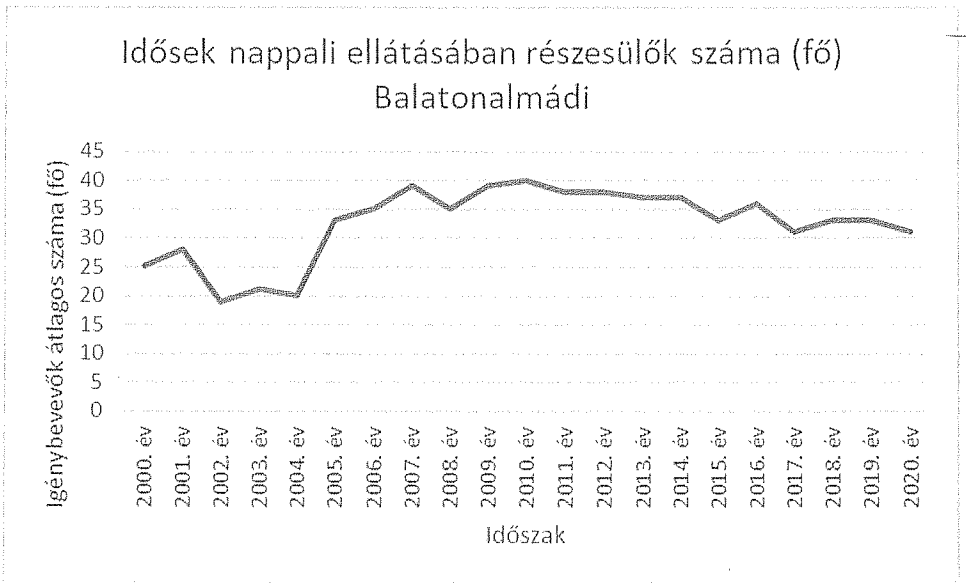

A személyes gondoskodások első lépcsőfoka az igénylő saját otthonában nyújtott szolgáltatások. Az idősek száma erőteljesen növekedett, az általános egészségi állapot romló tendenciát mutat, a bentlakásos intézmények zsúfoltak. Mindezen tények szükségessé teszik a hatékony együttműködés lehetőségeinek kidolgozását a gondos Panni Szociális Központ és

tevékenykedő szakápolási szolgáltatást nyújtó, ill. a háziorvosok között. Ezen a területen elsősorban a kórházi fekvőbeteg ellátást biztosító intézményekkel alakult ki kapcsolat.

Valamennyi alapellátási forma esetében erőteljesen megjelenik a törvényben az együttműködési kötelezettség a szociális intézmények és szolgáltatók, valamint az egészségügyi, oktatási, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, ill. munkaügyi intézmények között. Ezen szolgáltatások tevékenységének *összehangolása* - a szolgáltatást igénybevevő személy érdekében – a személyes gondoskodást nyújtó intézmény feladata, abból a célból, hogy egyre komplexebb, többirányú és az egyén élethelyzetére speciálisan alkalmazandó segítséget kapjon. A Gondos Panni Szociális Központ folyamatos együttműködést alakított ki a munkaügyi intézményekkel.

A településen a családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A kapott jelzés alapján a Gondos Panni Szociális Központ, mint családsegítés szolgáltatást nyújtó feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket családsegítés céljáról, tartalmáról.

IV. Szociális jövőkép, a város koncepciójának megvalósulása

IV.1. Az igényekhez igazodó fejlesztés szükségessége, irányai

Fontos megjegyezni, hogy a szolgáltatástervezési koncepció megvalósításának csak egy lépése a koncepció egyszeri kidolgozása és elfogadása. Folyamatos tervezésre, **visszacsatolásra (mérés, értékelés, korrekció)** van szükség a célok és az eszközök változó körülményekhez való igazításában. Ebben a folyamatban kulcsfontosságú az ellátásokban résztvevők, az ellátásban dolgozók, a döntéshozók és a városi szociális kerekasztal párbeszéde.

A szolgáltatások fejlesztésében két alapvető érték között kell egyensúlyt teremteni:

- szolidaritás, méltányosság: a leszakadó társadalmi csoportok támogatása, felzárkóztatása, feszültségek mérséklése,
- hatékonyság: a szolgáltatásokat az igényekhez maximálisan alkalmazkodó optimális irányba állítani.

Cél, hogy a különböző szolgáltatások ne csak adminisztratív, kötelező minimum szintjén teljesüljenek, hanem valóban a problémát kezelni képes hatékonysággal működjenek.

A feladatok meghatározásánál figyelembe vettük a megfogalmazott célokat, az alapkoncepcióban kitűzött feladatokat.

IV.2. A feladatok és a fejlesztési irányok közül az alábbi intézkedéseket emeljük ki:

- A helyi szociális rendelet folyamatos felülvizsgálata, a jogszabályi változások és a helyi igények szerinti módosítása, felhasználóbarát, érthető jogi nyelvezettel.
- A szociális problémák kihívásaira elengedhetetlen a közös reagálás, egyéni felelősségvállalás, tenni akarás, az állami, önkormányzati, a helyi közösségi és az egyén saját szintjén is. Fontos a helyi közösségek bekapcsolása a város szociális ellátásába azok véleményező, adománygyűjtő, információs erejének kiaknázásával, a civil kezdeményezések, az önszerveződő csoportok szerepvállalása mellett.

- Fejleszteni szükséges mind a lakossági tájékoztatási rendszerét, mind a szociális szakma és az ágazatok közötti információs rendszer működési szabályait. Ennek keretében szükséges a szociális szolgáltatástervezési koncepció közzététele.
- Az önkormányzati Szociális Kerekasztal élő, aktív működtetése, rendszeres összehívása.
- A hazai és uniós pályázati lehetőségek kihasználása a szolgáltatások színvonalának növelése érdekében.
- Balatonalmádi város, mint járási központ szerepvállalásának vizsgálata a szociális szolgáltatások tekintetében, a járáshoz tartozó települések igényeinek figyelembevételével. A létrehozott intézményfenntartó társulás által működtetett intézmény működésével kapcsolatos feladat- és hatáskörök gyakorlása, a szolgáltatások magasabb színvonalának biztosítása érdekében lehetséges együttműködés kereteinek vizsgálata, elemzése, figyelemmel a szolgáltatás hatékony működtetésére.
- A szociális és gyermekjóléti alapellátások fejlesztése témakörben a pályázati források elérése érdekében keretében a járáshoz tartozó településekkel együttműködve további aktív részvétel kívánatos.
- Fontos kihívást jelent, és **azonnali intézkedési tervet** igényel a népességnövekedéssel összefüggő kötelezően biztosítandó szolgáltatások megszervezése, elindítása. Ezek:
    1. demens személyek nappali ellátása
    2. fogyatékkal élők nappali ellátása
    3. pszichiátriai és
    4. szenvedélybetek nappali ellátása
- **Középtávú tervként** az idősödő társadalom (lokálisós szinten is) megjelenő szükségleteire reflektáló intézményi többletszolgáltatások biztosításának terveit is el kell készíteni. Ezek:
    - → hétvégi gondozás,
    - → az állami Okosóra programot teljessé tevő jelzőrendszeres ellátások bevezetése,
    - → 24 órás ellátás, gondozás, felügyelet a nappali ellátást is igénybe vevő érzékeny csoportoknak,
    - → bevásárló-kocsi szolgáltatás (heti),
    - → helyi bentlakásos idősellátási intézményi formák fejlesztése,
    - → átmeneti gondozás (idősmotel),

→ tartós elhelyezést biztosító szolgáltatások,

→ hospis ház.

IV.3. A koncepcióba foglalt feladatok végrehajtása nyomán várt eredmények:

1. A jogszabályi feltételrendszer maradéktalan teljesítése.
2. Az ellátási kötelezettség teljesítése.
3. A valós lakossági szükségletekre reagáló ellátórendszer megteremtése
4. Az intézmények működőképességének megőrzése.
5. Az intézmények nyújtotta szolgáltatások minőségi fejlesztése.
6. Önkéntesek és helyi közösségek bekapcsolása.

V. Záró gondolatok

Ez a koncepció reményeink szerint lehetőséget nyújt a különböző szempontból perifériára került embereknek abban, hogy néhány új szociális szolgáltatási forma bevezetésével életük minőségébe változás álljon be. Kérjük valamennyi szervezetet, intézményt, ezen szemlélettel olvassák, illetve segítsék a rászorultakat. Nem engedhető meg az, hogy sérült embertársaink Magyarország Alaptörvényében biztosított szociális jogai csorbuljanak. Egy ország, egy város akkor tud igazán megfelelni állampolgárainak, ha a többség a kisebbség problémáit előtérbe tudja helyezni.

VI. Záró rendelkezés

Balatonalmádi Város Önkormányzatának szociális szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata a Balatonalmádi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete jóváhagyásával, annak napján lépett hatályba.

Balatonalmádi, 2022. május 26.

Pandur Ferenc
alpolgármester